

SMERNICA K PREVENCII A RIEŠENIU ŠIKANOVANIA A KYBERŠIKANOVANIA ŽIAKOV

Vypracovala Ing. Renáta Bírešová – zástupkyňa riaditeľ'a školy	Podpis
Schválil Ing. Marcel Hrnčiar – riaditeľ školy	Podpis
Prerokované v pedagogickej rade 26. februára 2025	

Čl. I Úvodné ustanovenia

Internú smernicu k prevencii a riešeniu šikanovania a kyberšikanovania vydáva riaditeľ Spojenej školy ako neoddeliteľnú súčasť Školského poriadku.

Smernica je vypracovaná v súlade s nasledujúcimi zákonmi a predpismi:

- zákon č. 245/2008 Z. z. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon),
- smernica č. 1/2025 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach,
- zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

Šikanovanie a kyberšikanovanie sa v súčasnom období stáva vážnym problémom, ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť, a to z hľadiska preventívneho, ako aj sankčného pôsobenia.

Táto smernica je určená na prevenciu a riešenie prípadov šikanovania a kyberšikanovania na našej škole.

Naším cieľom je zabezpečiť bezpečné, podporné a zdravé prostredie pre žiakov a zamestnancov školy, definovať preventívne opatrenia a stanoviť postupy pri riešení šikanovania a kyberšikanovania na našej škole.

Smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov školy, žiakov a ich zákonných zástupcov. Dodržiavanie smernice podlieha kontrole vedenia školy.

Ustanovenia tejto smernice o škole sa rovnako vzťahujú aj na školský internát.

Čl. II Charakteristika šikanovania

(1) Na účel tejto smernice sa rozumie:

a) **šikanovanie v škole** – obťažovanie formou spravidla opakujúceho sa nežiaduceho správania šikanujúceho voči šikanovanému, ktoré je motivované úmyslom získať nad šikanovaným prevahu, šikanovaného ponížiť alebo získať vynútené mocenské postavenie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zstrašujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho, potupujúceho, zneuct'ujúceho, zámerne zraňujúceho alebo urážajúceho prostredia vo forme verbálneho šikanovania, fyzického šikanovania, psychického šikanovania, emocionálneho šikanovania, nebezpečného elektronického obťažovania alebo nebezpečného prenasledovania,

b) **priame šikanovanie** – šikanovanie, pri ktorom šikanujúci zamieriava svoje konanie priamo na šikanovaného opakujúcim sa úmyselným verbálnym, psychickým, emocionálnym alebo fyzickým násilím, pri ktorom sú spravidla prítomní aj účastníci šikanovania; je spojené s cieľom získať prevahu v kolektíve,

c) **nepriame šikanovanie** – šikanovanie, pri ktorom šikanujúci používa metódy a nástroje vzťahového násilia a emocionálneho vydierania, najmä v podobe prehliadania, ignorovania, zámerného vyčleňovania šikanovaného z kolektívu, šírenia nepravdivých alebo znevažujúcich informácií, citlivých zvukových záznamov (audiozáznamov), obrazových záznamov (videozáznamov) alebo zvukovo-obrazových (audiovizuálnych) záznamov o šikanovanom alebo manipulovaním názorov a postojov ostatných členov sociálnej skupiny k šikanovanému,

d) **šikanujúci** – žiak alebo skupina žiakov, ktorí opakovane psychicky alebo fyzicky ubližujú šikanovanému,

e) **šikanovaný** – žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú vystavení šikanovaniu,

f) **účastník šikanovania** – žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú prítomní pri šikanovaní alebo ktorí majú o šikanovaní vedomosť a nie sú šikanujúcimi ani šikanovanými,

g) **dôvody šikanovania** – najmä osobitná charakteristika šikanovaného spočívajúca spravidla v jeho zdravotnom znevýhodnení, pohlaví, náboženskom vyznaní alebo viere, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine, sexuálnej orientácii alebo rodovej identite, jazyku, sociálnom, spoločenskom alebo majetkovom postavení jeho rodiny, alebo iná osobná charakteristika spojená spravidla s nosením okuliarov, nadváhou alebo nízkou pohybovou gramotnosťou,

h) **verbálne šikanovanie** – opakované nadávanie, urážanie, posmievanie sa, dobiedzanie, vyhrážanie sa fyzickým útokom, navádzanie na fyzický útok, prikazovanie šikanovanému vykonať určitý úkon proti jeho vôli, zastrašovanie, vydieranie alebo vylúčenie šikanovaného z kolektívu,

i) **fyzické šikanovanie** – nežiaduci a nechcený fyzický kontakt pre šikanovaného, pri ktorom šikanujúci šikanovaného opakovane bije, udiera, sáče alebo kope do neho, podráža ho alebo hádže do neho rôzne predmety, skrýva, poškodzuje, privlastňuje si alebo ničí veci šikanovaného,

j) **psychické šikanovanie a emocionálne šikanovanie** – ubližovanie negatívnym ovplyvňovaním psychiky, emócií, nálady a duševného rozpoloženia šikanovaného, najmä opakovaným ponižovaním, zosmiešňovaním, zahanbovaním, opovrhovaním, ohováraním v jeho neprítomnosti, rozširovaním nepravdivých informácií alebo urážaním rodinných príslušníkov alebo blízkych osôb,

k) **elektronické šikanovanie („kyberšikanovanie“)** – verbálne, psychické šikanovanie a emocionálne šikanovanie uskutočňované v kybernetickom priestore bez fyzického kontaktu šikanujúceho a šikanovaného prostriedkami informačnej a komunikačnej technológie, ktoré môže mať aj anonymnú povahu a pri ktorom šikanujúci dokáže uskutočniť útoky z rôznych miest, pričom šikanovaný sa o napadnutí nemusí okamžite dozvedieť a nemusí byť schopný identifikovať šikanujúceho; zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môžu byť prístupné veľkému počtu osôb a môže byť náročné ich odstrániť z kybernetického priestoru.

(2) Na účel tejto smernice sa za šikanovanie nepovažuje:

a) **jednorazový alebo impulzívny prejav násilia alebo agresie** medzi žiakmi akútnym neovládnutím emócií, ktoré bezprostredne odznievajú,

b) **prejav násilia alebo agresie medzi žiakmi** mimo školy, ktorý nevyplýva zo vzťahov medzi žiakmi v škole, okrem kyberšikanovania,

c) **nezhoda** medzi zamestnancom školy a žiakom súvisiaca s výchovno-vzdelávacím procesom.

(3) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu, keď môže byť šikanujúci od veku 14 rokov trestne stíhaný najmä za trestný čin:

a) ublíženia na zdraví,

b) obmedzovania osobnej slobody,

c) lúpeže,

- d) vydierania,
- e) hrubého nátlaku,
- f) nátlaku,
- g) porušovania domovej slobody,
- h) sexuálneho násillia,
- i) sexuálneho zneužívania,
- j) krádeže,
- k) neoprávneného užívania cudzej veci,
- l) poškodzovania cudzej veci,
- m) nebezpečného vyhrážania sa,
- n) nebezpečného prenasledovania,
- o) výroby detskej pornografie,
- p) rozširovania detskej pornografie,
- q) prechovávanlia detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení,
- r) ohovárania.

(4) Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti:

- a) občianskemu spolunažívaniu,
- b) majetku.

(5) Skutočnosť, že šikanujúci nie je trestne zodpovedný z dôvodu nízkého veku, nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody.

(6) Zamestnanec školy, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenia k prevencii a riešeniu šikanovania, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:

- a) neprekazenia trestného činu,
- b) neoznámennia trestného činu,
- c) ublíženlia na zdraví.

Čl. III

Prevencia šikanovania

(1) Pri prevencii šikanovania škola dbá na vytváranie bezpečného prostredia, v ktorom sa vznik šikanovania aktívne obmedzuje.

(2) Pri prevencii šikanovania škola primerane pôsobí na žiakov podľa ich veku a psychickej úrovne a intelektuálnej úrovne s dôrazom na hodnotovú výchovu.

(3) Za prevenciu šikanovania v škole zodpovedá riaditeľ školy, ktorý zabezpečuje činnosti súvisiace s prevenciou šikanovania prostredníctvom činnosti pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

(4) Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä v týchto oblastiach:

• **Vzdelávanie:**

a) využívanie takého obsahu výchovy a vzdelávania a takých metód a foriem výchovy a vzdelávania, ktoré posilňujú úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu žiakov najmä voči sebe navzájom,

b) zabezpečiť vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania a kyberšikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov,

c) zabezpečiť vzdelávacie a preventívne programy pre žiakov, dbať pri tom na odbornosť a efektivitu týchto aktivít,

d) spolupracovať s odborníkmi z príslušného CPP, resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb a iných organizácií v regióne.

• **Podpora:**

a) vytvoriť pozitívnu klímu v škole – podporné prostredie, kde žiaci môžu otvorene hovoriť o svojich problémoch,

b) navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi a jasne vymedziť možnosti oznamovať aj zárodoky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení),

c) vo vnútornom poriadku školy jasne stanoviť pravidlá správania vrátane sankcií za ich porušenie, viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania.

• **Dohľad:**

a) zaistiť v súlade s pracovným poriadkom zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,

b) oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania, zvyšovať informovanosť pedagogických zamestnancov, organizovať semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou,

c) informovať pedagogických zamestnancov, žiakov aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (napr. umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú),

d) v pracovnom poriadku školy vymedziť oznamovaciu povinnosť pre pedagogických aj nepedagogických zamestnancov,

e) zaangažovať do riešenia a do prevencie šikanovania aj žiacke školské rady.

Čl. IV

Preverovanie podozrenia zo šikanovania

(1) Každý prípad šikanovania musí byť okamžite nahlásený triednemu učiteľovi alebo odbornému zamestnancovi.

(2) Škola zabezpečí dôkladné vyšetrovanie každého nahláseného prípadu.

(3) Počas vyšetrovania budú prijaté opatrenia na ochranu šikanovaného.

(4) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec

zostavuje skupinu zamestnancov školy, ktorá navrhuje a zabezpečuje postup pri riešení šikanovania; jej členmi sú najmä triedny učiteľ, školský psychológ, školský špeciálny pedagóg, výchovný poradca.

(5) Opatrenia, metódy a postupy pri obmedzovaní šikanovania a nápravy jej dôsledkov sa navrhujú tak, aby zodpovedali vývinovej zrelosti, emocionálnej zrelosti a veku šikanujúceho, šikanovaného a účastníkov šikanovania vrátane detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

(6) Pre vyšetrowanie šikanovania prijať nasledovnú stratégiu:

- a) zaistenie ochrany a pomoci šikanovaným,
- b) rozhovor s deťmi, ktoré na šikanovanie upozornili,
- c) rozhovor so šikanovaným, so šikanujúcimi a účastníkmi šikanovania – pri rozhovore zabezpečiť prítomnosť najmenej dvoch pedagogických alebo odborných zamestnancov,
- d) nájdenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami (nikdy nekonfrontovať obeť a agresorov),
- e) uchovávanie dôkazov pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- f) vedenie písomných záznamov o riešení prípadov šikanovania,
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
- h) kontaktovanie CPP,
- i) využitie anonymnej dotazníkovej metódy.

Pri výskyte skupinového násillia voči šikanovanému prijať nasledovný postup:

- a) okamžitá pomoc šikanovanému,
- b) dohoda riaditeľa s pedagogickými zamestnancami na postupe vyšetrowania,
- c) vlastné vyšetrowanie,
- d) zabránenie nožnej krivej výpovede šikanujúcich, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na výpovedi,
- e) pokračujúca pomoc a podpora šikanovanému,
- f) nahlásenie prípadu polícii,
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
- h) kontaktovanie CPP.

Čl. V

Opatrenia na riešenie šikanovania a nápravu jeho dôsledkov

(1) Na základe výsledkov vyšetrowania budú prijaté vhodné opatrenia, ktoré môžu zahŕňať disciplinárne opatrenia pre šikanujúceho a podporu pre šikanovaného.

(2) Z opatrení pre šikanovaných odporúčame použiť:

- a) odporúčenie rodičom šikanovaných vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť CPP,
- b) zorganizovanie skupinového intervenčného programu riaditeľom školy v spolupráci s CPP,
- c) informovanie a poradenstvo pre rodičov šikanovaných.

(3) Z bežných opatrení pre šikanujúcich odporúčame použiť:

- a) odporúčenie rodičom šikanujúcich vyhľadať odbornú starostlivosť CPP,
- b) zníženie známky zo správania,
- c) preloženie žiaka do inej triedy, pracovnej či výchovnej skupiny,
- d) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy; podmienené vylúčenie a v najzávažnejších prípadoch až vylúčenie zo školy.

(4) V mimoriadnych prípadoch sa môžu použiť ďalšie opatrenia:

- a) odporúčanie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do miestneho príslušného diagnostického centra, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí a sociálnej kurately,
- c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný (u maloletých),
- d) kontaktovanie poskytovateľa záchranej zdravotnej služby.

(5) Podpora pre šikanovaného a šikanujúceho:

- a) poskytnutie psychologickej podpory a poradenstva šikanovanému,
- b) vzdelávacie programy a poradenstvo na zmenu správania šikanujúceho.

Čl. VI Spolupráca s rodičmi

(1) Rodičia budú informovaní o každom prípade šikanovania a o prijatých opatreniach. Pri rozhovore so zákonným zástupcom alebo so zástupcom zariadenia šikanovaného, šikanujúceho alebo účastníkov šikanovania vo veci šikanovania dbá na zachovanie dôvernosti informácií.

(2) O rozhovore vyhotoví riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zápis, z ktorého jedno vyhotovenie poskytne riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zákonnému zástupcovi alebo zástupcovi zariadenia.

(3) Rodičia budú zapojení do riešenia prípadu a podpory svojich detí.

Čl. VII Spolupráca školy s ďalšími inštitúciami

(1) V rámci prevencie šikanovania a pri jeho riešení je dôležitá spolupráca s CPP, ako aj s ďalšími inštitúciami a orgánmi.

(2) Je dôležité riadiť sa opatreniami a odporúčaniami Štátnej školskej inšpekcie.

(3) Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.

(4) Bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany a kurately skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Čl. VIII

Výchovné opatrenia súvisiace so šikanovaním

(1) **Pokarhanie od riaditeľa školy** – slovné ponižovanie spolužiakov: ponižujúce prezývky, nadávky, posmešné poznámky, strkanie, vulgárne vyjadrovanie, surové žarty (rozhodujúcim kritériom je, do akej miery je dieťa konkrétnou prezývkou, žartom zraniteľné). Jednorazová akcia sa za šikanovanie nepovažuje.

(2) **Znížená známka – 2. stupeň** – šikanovanie žiakov s jasným úmyslom ublížiť druhému: fyzické ublíženie, napr. bitky, strkanie, rany, kopanie, odreniny, modriny, škrabance, psychické ublíženie, napr. opakované slovné ponižovanie spolužiakov, príkazy od iných detí podávané panovačným tónom a skutočnosť, že sa im žiak podriaďuje, krádeže peňazí a vecí, schovávanie a ničenie vecí.

(3) **Znížená známka – 3. – 4. stupeň** – opakovanie a početnosť prejavov fyzického a psychického šikanovania.

Čl. IX

Monitorovanie a hodnotenie

(1) Škola bude pravidelne hodnotiť účinnosť smernice a prijímať potrebné úpravy.

(2) Škola bude získavať spätnú väzbu od žiakov, učiteľov a rodičov na zlepšenie smernice.

Čl. X

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Čl. XI

Účinnosť

Táto smernica nadobúda účinnosť 26. februára 2025.

V Banskej Bystrici 26. februára 2025

Ing. Marcel Hrnčiar
riaditeľ školy

